

POREMEĆAJ PAŽNJE I HIPERAKTIVNOST (ADHD)

Tihana Delić

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za poremećaje u ponašanju

SAŽETAK

Ovaj se rad bavi definiranjem poremećaja pažnje i hiperaktivnog poremećaja kroz tri osnovna zadatka: opisom simptomatologije, etiologije i tretmanskim smjernica. U poglavlju o simptomatologiji prikazan je, literaturom opisan niz simptoma i kliničkih slika. Iznesene su neke etiološke teorije iz prošlosti i neke aktualne. Dijagnosticiranje ima posebno važno mjesto u radu. To je područje okosnica koja upućuje na kompleksnost problema, zahtjeva multidisciplinarni pristup i dugotrajan postupak, a znanstveno je usmjereno kako prema uzrocima tako i prema bitnim odrednicama tretmana. U posljednjem poglavlju prikazane su teškoće tretiranja poremećaja pažnje i hiperaktivnog poremećaja. Jedan od problema je dilema oko lijeka. Drugi je problem preferiranje isključivo medikamentata ili pak nekog drugog tretmanskog pristupa. Rješenje koje se nameće, a znanstvenici i stručnjaci mu se sve više priklanjaju je multidimenzionalan model koji objedinjuje pozitivne učinke lijeka, rada s djetetom, njegovom obitelji, okolinom i širom društvenom zajednicom.

Ključne riječi: poremećaj pažnje i hiperaktivni poremećaj – ADHD, simptomatologija, etiologija, dijagnosticiranje, tretman

1. UVOD

Posljednjih deset godina dvadesetog stoljeća, proglašeni "desetljećem mozga" posvećeno je intenzivnom znanstvenom radu i istraživanjima mentalnih poremećaja: etiologije, simptomatologije, fenomenologije, dijagnostike i različitih oblika tretmana. Mnogobrojna istraživanja dovela su znanost do novih spoznaja, ali i otvorila neka druga pitanja za čijim odgovorima još tragamo. Multidimenzionalnost problema poremećaja pažnje i hiperaktivnosti – ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), zahtjeva interdisciplinarni pristup, ne samo kao potrebu nizanja znanstvenih dostignuća različitih disciplina, već kao proces stvaranja multimodelnog pristupa koji će omogućiti povezivanje na razini kompleksnijeg međudjelovanja stručnjaka, znanstvenika i struktura na nacionalnoj i lokalnoj razini (Multimodal Treatment Study Cooperative Group, 1998). U namjeri osvijetljavanja problema poremećaja pažnje i hiperaktivnosti bit će predstavljen kratki sažetak spoznajnih dostignuća i nekih novih pitanja vezanih uz poremećaj o kojem se danas u svijetu mnogo, a kod nas sve više govori.

2. RAZUMIJEVANJE PROBLEMA I FENOMENOLOGIJA

Simptomi ADHD-a definirani u svijetlu dosadašnjih spoznaja nazivaju se: nedostatak pažnje, hiperaktivnost, impulzivnost (Kelly i Ramundo, 1993). Dijagnostička knjiga American Academy of Pediatrics, 2000 i DSM-IV, 1996 prepoznaju prisutnost sva tri simptoma, prisutnost hiperaktivnosti i impulzivnosti zajedno ili simptom nedostatka pažnje zasebno kao najnepoznatiji i najmanje istražen. Svaka klinička slika ima svojih specifičnosti. Moguće je da je ADHD jedan termin za više sličnih, ali ipak različitih poremećaja (American Academy Pediatrics, 2000).

Djeca i odrasli sa simptomom nedostatka pažnje poklanjaju automatsku pažnju onome što ih trenutno zaokupi, ali svjesna pažnja za organizaciju i izvršenje zadataka za njih je problem. Ako započnu sa zadatkom misli im odlutaju, a rezultat toga su neizvršeni zadaci i pogreške.

Impulzivna djeca i odrasli ne mogu kontrolirati svoje trenutne reakcije. Zbog toga se mogu naći u